

Засновники журналу:
ПВНЗ "Університет економіки і підприємництва"
ІІІ "Інститут економіки, технологій і підприємництва"

Головний редактор:
Стельмащук А.М.,
д.е.н., професор

Заступник головного редактора:
Капітанець С.В.,
к.п.н., доцент

Редакційна рада:
Капітанець О.М., к.п.н.,
доцент
Баланюк І.Ф., д.е.н., проф.
Малік М.Й., д.е.н., проф.,
академік НААНУ

Редакційна колегія:
Березівський П.С., д.е.н., проф.
Дусановський С.Л., д.е.н.,
професор
Гольденгорін Б.І., д.т.н.,
професор
Іващук Н.Л., д.е.н., проф.
Калінчик М.В., д.е.н., проф.
Кузьмін О.Є., д.е.н., професор
Лавейкін М.І., д.е.н., доцент
Медведев С.Б., д.е.н.
Пархомець М.К., д.е.н., проф.
Садова У.Я., д.е.н., ст.н.с.
Семів Л.К., д.е.н., професор
Шевчук Л.Т., д.е.н., професор

Наукові редактори:
Джерелейко С.Д., к.е.н., доцент
Капітанець Ю.О., к.е.н., доцент
Кравчук Л.М., к.е.н., доцент
Несторишен І.В., к.е.н., доцент
Прус Л.Р., к.е.н., доцент
Пуцентейло П.Р., к.е.н., доцент
Сава А.П., к.е.н.
Туржанський В.А., к.е.н.

СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ

Всеукраїнський науково-виробничий журнал

2012 (12)

Зміст

I. Економіка та управління національним господарством	
Свиноус І.В., Рудич О.О. ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ВИРОБНИКІВ ЗЕРНА В СВІТОВИЙ РИНОК	3
Івахненко С.В. КІБЕРНЕТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ТЕОРЕТИЧНИХ АСПЕКТІВ КОНТРОЛЮ	9
Петренко С.М. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ КОНТРОЛЮ: СУЧАСНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ	17
Коренюк П.І., Волков В.П., Горошкова Л.А. СТАН НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	22
Дзьоба О.Г. ПОТЕНЦІАЛ ГАЗОВИДОБУВНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	26
Давидова І.О. КОНВЕРТАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ	33
Біла І.С., Петришина Н.В. ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ В УКРАЇНІ	36
Бурачек І.В. ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ	40
Візіренко С.В. ГЕНЕЗИС ПОНЯТТЯ «ЕКОНОМІКА ЗНАЇ»	44
II. Економіка та управління підприємствами	
Кінаш І.А. УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРЬСЬКИМ ПІДПРИЄМСТВОМ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	50
Балановська Т.І., Борецька З.П. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕГРОВАНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	53
Новак Н.Є., Кравчук О.Я., Васишин Х.А. РОЗРОБКА ЗАГАЛЬНОКОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА ПО ВИРОБНИЦТВУ МЕБЛІВ ЗА ІНДИВІДУАЛЬНИМИ ПРОЕКТАМИ	58
Нагайчук В.В. КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА	62
Білецький О.М. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ПОСЛУГ У ПРОЦЕСІ РЕІНЖІНІРИНГУ	66
Гетьманський В.О. ВИЗНАЧЕННЯ ВАГОМОСТІ ПОКАЗНИКІВ ВИМІРУ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗГІДНО ІЗ СТАНДАРТАМИ FAS ТА IFRS/IAS	70
Білоус Л.І. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВАМИ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	74
III. Регіональна економіка, демографія та соціальна політика	
Стельмащук А.М. ВІДТВОРЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ	77
Левченко Н.М., Помупева В.М., Дорошенко А.Г. ДЕФІНІЦІЯ ПОНЯТТЯ «ПОДАТКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНУ»	81
Газуда Л.М., Лизанець О.В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРИКОРДОННОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА РЕГІОНУ	85
Андрющенко К.А. ФОРМУВАННЯ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНУ НА ОСНОВІ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ	89
Лучик В.Є. МОДЕЛЬ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИБОРУ ПРІОРИТЕТІВ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ	94
Голод А.П. ПОЛІТИЧНА ПОВЕДІНКА НАСЕЛЕННЯ ЯК ДЕТЕРМІНАНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	100
Пробойв О.А., Нетреб'юк Х.О. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОНОМІКИ ЧЕХІЇ В КОНТЕКСТІ БОРГІВ КРАЇН ЄВРОЗОНИ	103
Миргород М.М. ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА МОДЕЛЬ СТАЛОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	109
Шевчук Л.М. ТЕНДЕНЦІЇ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ОНОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ ХМЄЛЬНИЧНИНИ	114
Дем'янишина О.А. МІСЦЕ ГОСПОДАРСТВ НАСЕЛЕННЯ В РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	119
IV. Економіка природокористування і екологія	
Сотник І.М., Сотник М.І., Зіменкова М.Д. ПІДХОДИ ДО ЕКОНОМІЧНОЇ ОПТИМІЗАЦІЇ РОБОТИ СИСТЕМИ ОБОРОТНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ ЗОЛОШЛАКОВИДАЛЕННЯ ТЕПЛОЕЛЕКТРОСТАНЦІЇ	124
Шкуратов О.І., Ковалів О.І. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ	129
Цимбал О.І. ТУРИСТИЧНА СФЕРА УКРАЇНИ ЯК ПЛАЦДАРМ ДО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ	133
Матвійчук Л.Ю. СТРАТЕГІЧНІ ВЕКТОРИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ	137
Стельмащук Ю.А. МЕХАНІЗМИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРЬСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ	140

Редактор:
Довгань О.М.

**Свідоцтво про державну
реєстрацію:**
серія КВ № 16753-5327Р від
10.06.2010 р.

Рекомендовано до друку
Вченою Радою ПВНЗ
"Університет економіки і
підприємництва",
протокол № 6
від 29 березня 2012 р.

Затверджено
Постановою Президії
ВАК України від 22 грудня
2010 р. № 1-05/8
як наукове фахове видання
України

Підписано до друку
09 квітня 2012 р.

Адреса редакції:
29016, м. Хмельницький,
вул., Львівське шосе, 51/2
тел. (0382) 72-82-50
www.uniep.km.ua
s.kapitanets@mail.ru

Тираж 300 прим.

Формат 70x108/16.
Папір офсетний.
Ум. друк арк. 29,8

Відруковано з готових
діапозитивів в СМП «ТАЙП»
вул. Чернівецька, 44 б,
м. Тернопіль, 46000
Тел. 38(0352) 52-75-00;
38(0352) 52-61-61

Усі права захищені. Передрук
дозволяється лише зі згоди
автора та редакції. Редакція не
завжди поділяє думку автора й не
відповідає за зміст та фактичні
помилки, яких він припустився.

© ПВНЗ "Університет
економіки і підприємства"
© ПП "Інститут економіки,
технологій і підприємства

Іванюк О.В. СТРАТЕГІЧНІ ВЕКТОРИ УПРАВЛІННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ....	144
V. Інноваційно-інвестиційна діяльність	
Iwaszczuk N., Orłowska-Puzio J., Zima P. ДОСЛІДЖЕННЯ ОПЦІОНІВ ТИПУ QUANTO З МЕТОЮ ПРИСТОСУВАННЯ ЇХНІХ ПАРАМЕТРІВ ДО СТРАТЕГІЇ ХЕДЖУВАННЯ ІНВЕСТОРА	148
Дзядикевич Ю.В., Крайняк О.К. НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ПАСАЖИРСЬКИХ АВТОПЕРЕВЕЗЕНЬ.....	154
Нестеренко Ж.К., Савченко І.П. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОПЛАТИ ПРАЦІ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ЇЇ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ.....	158
Костецький Я.І. ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ	162
Старицька О.П. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ФІСКАЛЬНИХ ІНСТРУМЕНТІВ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	166
Матковський П.Є. МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ВИТОКИ, СУТНІСТЬ, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ.....	170
Добровольська С.Р. РОЗВИТОК ТВАРИННИЦТВА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: ЗМІНИ У СТРУКТУРІ ГАЛУЗІ.....	173
VI. Облік, аналіз і аудит	
Баланюк І.Ф., Герба В.С. СОБІВАРТІСТЬ ТРАНСПОРТНИХ ВАНТАЖНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ	177
Очеретко Л.М., Кузнецова В.Б. АНАЛІЗ ПОЗИТИВНИХ ЗМІН ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ.....	184
Гаража О.П. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ ЛОКАЛЬНИХ КОЕФІЦІЕНТІВ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ПРИ НОРМАТИВНІЙ ОЦІНЦІ.....	187
Михайлишин Н.П., Данилюк І.В. УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ВИТРАТ І КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТІСТІ ПРОДУКЦІЇ ВИНОРОБСТВА.....	190
Рожелюк В.М. ОЗНАКИ КЛАСИФІКАЦІЇ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИНКУ	193
Щирба М.Т., Щирба І.М. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ.....	197
Язлюк Б.О., Язлюк Г.Я. АНАЛІЗ ТА КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ДІЮЧОГО МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕРСОНАЛУ.....	202
Дудар Л.І., Захарчук Н.М., Пухальська Н.Б. ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ВИТРАТ ЗА СИСТЕМОЮ ДИРЕКТ-КОСТИНГ.....	209
Левицька Є.Г. МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО РОЗРОБКИ ПРОГРАМИ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА СФЕРИ ПОСЛУГ.....	212
VII. Менеджмент, маркетинг, підприємництво	
Бражко О.В. ОЦІНКА МАРКЕТИНГОВОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ЦІЛЬОВОГО СЕГМЕНТУ НА ОСНОВІ ОБґРУНТУВАННЯ ВИБОРУ СТРАТЕГІЇ КОНЦЕНТРИЧНОЇ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ	217
Непочатенко В.А. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОН'ЮНКТУРИ РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	223
Найдюк В.С. ІННОВАЦІЇ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА.....	228
Заячківська Г.А. МАРКЕТИНГ МІЖНАРОДНИХ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ: МІКРО- І МАКРОРІВЕНЬ.....	233
Габор В.С. УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ ЗА УМОВ РИНКОВИХ ВІДНОСИН	237
Галак Я.М. ТЕНДЕНЦІЇ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ НА ФОНІ ІНШИХ ГАЛУЗЕЙ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	241
Бриндіков Ю.Л. СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СІМ'Ї ЯК ОСНОВИ СУСПІЛЬСТВА.....	245
Адлер О.О., Охріменко І.В. ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ АНАЛІТИЧНО-РОЗРАХУНКОВОГО МЕТОДУ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЙОГО ПРОДУКЦІЇ.....	248
Стельмашук Н.А. СТРАТЕГІЯ МАРКЕТИНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	251
Колодійчук А.В. РОЗВИТОК ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ПІДСИСТЕМИ «УМОВИ НЕДОСКОНАЛОЇ КОНКУРЕНЦІЇ».....	256
Лукашов С.М. АЛЬТЕРНАТИВНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЦІНОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВ-ВИРОБНИКІВ ПИВА.....	260
Сасенко О.О. ДОСЛІДЖЕННЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧІВ НА РИНКУ ПОСЛУГ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	266
Піняга Н.О. ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЬ ВИРОБНИЧИМИ РЕСУРСАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	272
VIII. Фінансово-кредитна система	
Салига К.С. ЗАЛУЧЕНІ ТА ПОЗИКОВІ КОШТИ ІНВЕСТИВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ.....	275
Кузьмак О.М. ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ В КОМЕРЦІЙНИХ БАНКАХ УКРАЇНИ.....	282
Галицька Ю.М. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ЗМІСТ ГРОШОВО-КРЕДИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	285
Толстопятова Д.Г. ФІНАНСОВИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	291
Кочкодан В.Б. СУТНІСТЬ КАПІТАЛУ З ПОЗИЦІЙ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ЕКОНОМІЧНОГО РЕСУРСУ.....	294
Ковтун О.А. МЕХАНІЗМ ПІДВИЩЕННЯ ОСВІТНЬОГО РІВНЯ ДОМОГОСПОДАРСТВ У ФІНАНСОВІЙ СФЕРІ.....	297
Агавердієва Х.Ф. СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ.....	303
Прийдун Л.М. УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	307
Сидор Г.В. СИСТЕМА БАНКІВСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	313
Соловійова Ю.М. РОЛЬ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ.....	316
Критика та бібліографія	
Єлейко В.І. ПРО РОЗВИТОК АВТОТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ	321
Хроніка подій. Повідомлення.....	323

Аннотація

В статье рассмотрен процесс интеллектуализации труда и развития новых форм занятости, взаимодействие инновационного процесса и рынка труда, стимулирование развития инновационных форм занятости, функции интеллектуального капитала, которые раскрываются в пространстве занятости.

Ключевые слова: *занятость населения, интеллектуализация труда, интеллектуальный капитал, структура занятости.*

Annotation

The paper considers the process of intellectualization of labor and the development of new forms of employment, the interaction of the innovation process and the labor market, encouraging the development of innovative forms of employment, functions, intellectual capital, which opened in the space of employment.

Key words: *employment, intellectualization of labor, intellectual capital, structure of employment.*

УДК 338.242:334

**Біла І.С.,
к.е.н., ст. викладач кафедри економічної теорії,
Петришина Н.В.,
к.е.н., ст. викладач кафедри економічної теорії,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова**

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Сучасні тенденції розвитку вітчизняної економіки переконливо доводять необхідність серйозного осмислення концептуальних проблем її генезису та знаходження оптимальної і ефективної взаємодії державного та підприємницького секторів. Стратегічне значення активізації їх співробітництва в умовах слабкості, інверсійності та деформованості ринкових відносин пов'язано зі значними можливостями й потребами підприємництва у здійсненні реструктуризації економіки, створенні ефективного конкурентного середовища, активізації інноваційних процесів, підвищенні інвестиційної спрямованості економіки, забезпеченні довгострокового соціально-економічного зростання, тобто вирішення цілого ряду важливих соціально-економічних питань.

Відсутність сприятливих умов для достатнього розкриття потенціалу підприємництва в економічній практиці України актуалізує необхідність створення ефективною системи участі держави у забезпеченні його функціонування на новій, якісній основі, яка б цілком відповідала цілям економічного розвитку, враховувала національні особливості та стала б дієвим механізмом взаємодії держави і бізнесу у ринкових умовах. У зв'язку з цим, виникає потреба у комплексному дослідженні особливостей державно-приватного партнерства в Україні в сучасних умовах. Останнє дасть можливість виявити проблеми та актуалітети розвитку такої форми взаємодії держави і бізнесу, але й обґрунтувати напрями підвищення її ефективності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами взаємодії держави та приватного сектору, розвитку державно-приватного партнерства займаються такі вчені-економісти, як В. Варнавський, З. Варналій, В. Геєць, Я. Жаліло, І. Запатріна, О. Кужель, К. Ляпіна, К. Павлюк, О. Полякова, Л. Федулова та інші. Цими науковцями висвітлено методологічні і макроекономічні аспекти регулювання державою трансформаційної економіки та меж її втручання; розроблено ряд аспектів стосовно проблем відродження і розвитку підприємництва, в тому числі малого; запропоновано певні важелі механізму підтримки підприємництва у трансформаційній економіці; розглянута сутність, роль державно-приватного партнерства, висвітлено потенційні можливості та інтереси сторін у його використанні, виявлено широке коло переваг та недоліків такої форми партнерства. Однак, феномен державно-приватного партнерства потребує подальшого дослідження, саме з урахуванням особливостей його здійснення в сучасних умовах в Україні, за яких постає необхідність переосмислення взаємодії держави та бізнесу.

Постановка завдання. Метою даної статті є висвітлення особливостей державно-приватного партнерства в сучасних умовах в Україні.

Вклад основного матеріалу дослідження. Дослідження означеної проблематики передбачає, на нашу думку, розгляд сутності та ознак державно-приватного партнерства, виявлення

характеру взаємодії держави і бізнесу через проблеми їх взаємозв'язку та з'ясування особливостей державно-приватного партнерства в економіці України.

Правовою базою державно-приватного партнерства в Україні є Закон України «Про державно-приватне партнерство» (01.07.2010 р.). Згідно цього нормативно-правового акту, під державно-приватним партнерством розуміють систему відносин між державним та приватним партнерами, при реалізації яких ресурси обох партнерів об'єднуються, з відповідним розподілом ризиків, відповідальності та винагород (відшкодувань) між ними, для взаємовигідної співпраці на довгостроковій основі у створенні (відновленні) нових та/або модернізації (реконструкції) діючих об'єктів, які потребують залучення інвестицій, та користуванні (експлуатації) такими об'єктами [4]. Вчені-економісти уточнюють та доповнюють трактування даного поняття. У вітчизняній господарській практиці державно-приватне партнерство перебуває на стадії формування, що позначається на малочисленності досліджень означених аспектів. Так, М. Циганкова акцентує увагу на унікальності механізму державно-приватного партнерства, який дозволяє реалізовувати інвестиційні проекти без використання фінансових пільг [8, с. 102]. На думку К. Павлюка та С. Павлюка, трактування поняття державно-приватного партнерства включає конструктивну взаємодію держави, приватного сектору, громадянських інститутів в економічній, політичній, соціальній, гуманітарній та інших сферах суспільної діяльності [6].

Російський вчений В. Варнавський стверджує, що державно-приватне партнерство – це інституціональний і організаційний альянс між державою і бізнесом з метою реалізації національних і міжнародних, масштабних і локальних, але завжди суспільно значущих проектів у широкому спектрі сфер діяльності [1, с. 34]. Англійський учений Г. Ецковіц акцентує увагу на дослідженні питань формування нового інституціонального середовища як передумови мотивації приватного сектору до участі у державно-приватному партнерстві [3].

Характерними ознаками державно-приватного партнерства є наступні:

- сторонами державно-приватного партнерства є держава, в особі органів державної або муніципальної влади і приватний бізнес, в особі виконавця і постачальника ресурсів;
- взаємодія сторін закріплюється на офіційній, юридичній основі;
- взаємодія сторін має рівноправний характер та довгострокову перспективу;
- державно-приватне партнерство має чітко виражену публічну, суспільну спрямованість;
- у процесі співпраці сторін об'єднуються їх ресурси і вклади;
- фінансові ризики і затрати, а також досягнуті результати розподіляються між сторонами у наперед визначених пропорціях;
- метою такого партнерства є реалізація суспільно-важливих проектів та програм у масштабах всієї країни або ж окремих регіонів [6; 5];
- забезпечення вищих техніко-економічних показників ефективності діяльності, ніж у разі здійснення такої діяльності державним партнером без залучення приватного партнера;
- внесення приватним партнером інвестицій в об'єкти партнерства із джерел, не заборонених законодавством [4];
- поєднання ресурсів державного і підприємницького секторів для досягнення спільної мети;
- направленість на реалізацію спільних завдань та інтересів держави і підприємницького сектору.

Як бачимо, феномен державно-приватного партнерства в науці є цілком визначеним явищем. Однак, варто зазначити, що взаємодія держави і бізнесу не завжди має конструктивний характер. Останнє виключало б наявність недоліків, а, отже, і необхідність шляхів підвищення якості такої співпраці. Отже, на наше переконання, державно-приватне партнерство має альтернативність наслідків – стимулювання або стримування розвитку національної економіки. Крім того, сумнівним є твердження про паритетність та рівноправність представлених партнерів – держави і бізнесу. Прикладом є вітчизняна дійсність, коли держава не виступає виразником суспільних потреб, а представляє інтереси пануючих в економіці фінансово-промислових груп. У зв'язку з цим, є підстави та необхідність досліджувати проблеми державно-приватного партнерства в Україні.

Серед основних проблем реалізації державно-приватного партнерства слід, на нашу думку, виділити наступні:

- корупційність надання преференцій суб'єктам господарювання, рейдерство та криміналізація владних структур як ознака взаємодії приватних та державних секторів;
- непрозорість механізму проведення державних закупівель, що характеризується обмеженням бюджетних асигнувань, нецільовим використанням державних коштів, неналагодженою системою контролю за виконанням зобов'язань, наявною репутацією держави як ненадійного і неплатоспроможного замовника;

— наявність значних ризиків та існування слабких недієвих механізмів їх диверсифікації для приватного інвестора в разі співробітництва із державою;

— відсутність достатньої культури, управлінських методик, навичок та практики взаємодії держави і бізнесу на паритетних основах, що послаблює отримання позитивного ефекту від такої форми співпраці;

— незацікавленість державного сектору в участі у спільних з приватним сектором проектах через обмеженість та нестачу державних фінансових і матеріальних ресурсів;

— мінливість та нестабільність законодавчої бази та політичної ситуації в країні, що посилюють суперечності взаємодії державного і приватного секторів;

— функціонування корпоративного сектору економіки, представленого бізнес-групами на галузевому або регіональному рівнях із міцними внутрішніми зв'язками, які характеризуються особистими взаємовідносинами з представниками органів державної влади;

— низький авторитет держави в суспільстві та недовіра приватного сектору до можливостей ефективної і продуктивної співпраці держави і бізнесу тощо.

Визначені нами проблеми державно-приватного партнерства в Україні дозволяють констатувати, що характер взаємодії держави та бізнесу у вітчизняній економіці відрізняється хаотичністю, розрізненістю зусиль, різноспрямованістю їх діяльності та неналагодженістю механізмів їх взаємодії. Останній втілюється у певних особливостях державно-приватного партнерства, якими, на наше переконання, є наступні:

1. Наявність різних позаринкових форм впливу на державно-приватне партнерство – корупція, криміналізація суспільства, поширення тіньової економіки тощо. Саме існування тіньової економіки і різних форм девіацій в економічному житті, з одного боку, загострюють і мультиплікативно посилюють негативні прояви кризових явищ в економіці, особливо в умовах трансформаційних змін, оскільки, чим суперечливішою, менш чіткою та інтенсивнішою є позиція держави щодо порушень своїх вимог економічними суб'єктами, тим більшим є рівень тінізації економіки. З іншого боку, наявність позаринкових форм впливу на державно-приватне партнерство нівелює зусилля держави в кризових умовах та не дозволяє виявити весь позитивний потенціал взаємодії держави і бізнесу, призводить до послаблення дієвості системи державного регулювання підприємництва. Так, за офіційними даними Міністерства економіки, рівень тіньової економіки в Україні у 2010 р. становив 37,4% від офіційного ВВП, тоді як, наприклад, у 2009 р. означений показник складав 34,9%, а у 2004 р. – 28% [2].

Найбільш небезпечними наслідками зростання обсягів позаринкових форм впливу на державно-приватне партнерство, на наш погляд, в посткризовий період у вітчизняній економіці є: руйнування офіційного сектору економіки, дестимулювання розвитку національного виробництва, що зумовлює наростання соціально-економічної нестабільності; втрата податкових надходжень, і, як результат, – ускладнення виконання державою своїх фінансових зобов'язань перед суспільством, посилення нерівномірності податкового тиску; скорочення інвестиційних ресурсів в Україні через ускладнення відкритого витрачання тіньовими структурами прихованого від оподаткування доходу та його витікання за кордон; можливість монополізації економіки через зниження ціни продукції тіньового сектору на величину несплаченого податку; недовіра і невідповідність управлінських рішень реальній дійсності через відсутність повноти та об'єктивності офіційної інформації про розвиток економічних процесів в Україні; поширення правового нігілізму, незахищеності громадян, недовіри до влади; формування негативного іміджу нашої держави в очах світового співтовариства через викривлений розвиток принципів демократичного суспільства.

Саме тому антитіньова та антикорупційна діяльність держави повинна стати одним із пріоритетів державної політики в сучасних умовах, що сприятиме прозорим та ефективним взаєминам між державою і бізнесом. Позитивні зрушення у напрямку усунення підґрунтя для існування тіньової економіки можливі лише за умови єдиної програми скоординованих дій держави для створення максимальної прозорості та врегульованості економічних відносин у суспільстві.

2. Функціонуванню державно-приватного партнерства притаманна внутрішня суперечливість – необхідність його розвитку, з одного боку, та скорочення участі держави в економіці, з іншого. Як цілком справедливо зазначає Ю. Тарануха, практика показала, що різке зменшення масштабів присутності держави в сфері підприємницької діяльності здатне знищити всю господарську систему [7, с. 340-342]. Варто зазначити, що, роблячи висновки про результативність та якість взаємодії держави та бізнесу, потрібно дивитися не на частку приватного чи державного секторів, а на ступінь реалізації поставлених задач і пріоритетів та досягнення корисного ефекту від можливих переваг.

Так, держава завдяки партнерству із бізнесом може отримати такі потенційні можливості: вирішення системних проблем розвитку; підвищення рівня конкуренції та зменшення рівня монополізації в країні; зміцнення соціальної стабільності економічної системи; зменшення рівня ризиків; зниження бюджетних видатків; залучення додаткових фінансових джерел; підвищення податкових і неподаткових надходжень до бюджету; покращення управління державними активами;

запровадження новітніх технологій; підвищення якості та ефективності державних закупівель; зростання інноваційної та інвестиційної складової розвитку економіки; прискорення розбудови інфраструктури; збереження права власності на майно тощо. Що ж стосується бізнесу, то серед його можливих переваг слід назвати: розширення власних інвестиційних можливостей; пряма державна підтримка та участь; можливість довгострокового розміщення інвестицій під гарантії держави; використання світового досвіду; підвищення прибутковості підприємницької діяльності за рахунок збільшення продуктивності праці та використання нововведень тощо [5, с. 149; 6].

Реалізація визначених переваг для приватного і державного секторів пов'язана із функціональним змістом державно-приватного партнерства – здатністю виступати в якості урівноваженої сили по відношенню до всіх учасників ринку.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, дослідження сутності, ознак, проблем та особливостей державно-приватного партнерства в Україні дозволяють зазначити, що слабкість взаємодії держави та бізнесу не дозволяє виявити весь позитивний потенціал такої співпраці та стати універсальним механізмом для вирішення низки завдань соціально-економічного розвитку країни в сучасних умовах. Виявлення засобів вирішення проблем розвитку державно-приватного партнерства в Україні стане напрямом наших подальших досліджень.

Бібліографічний список

1. Варнавский В. Парнерство государства и частного сектора / В. Варнавский. – М. : Наука, 2005. – 260 с.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
3. Etzkowitz Henry The triple helix: university-industry-government innovation in action / Henry Etzkowitz. – New York ; London : Routledge, 2008. – 164 p.
4. Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 01.07.2010 року № 2404-17 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2404-17>
5. Канова О. А. Основні аспекти державно-приватного партнерства / О. А. Канова // Управління розвитком. – 2011. – № 21 (118). – С. 147-150.
6. Павлюк К. В. Сутність і роль державно-приватного партнерства в соціально-економічному розвитку держави / К. В. Павлюк, С. М. Павлюк // Наукові праці КНТУ. – 2010. – № 17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн. : http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/npkntu_e/2010_17/stat_17/02.pdf
7. Тарануха Ю. В. Предприятие и предпринимательство в трансформируемой экономике / Ю. В. Тарануха. – М. : «Издательство Дело и Сервис», 2003. – 368 с.
8. Циганкова М. О. Ідентифікація інвестиційного партнерства держави та бізнесу / М. О. Циганкова // Економіка і прогнозування. – 2006. – № 2. – С. 101-116.

Анотація

В статті розглянута сутність та ознаки державно-приватного партнерства, визначено його проблеми та особливості в Україні. Встановлено, що хаотичність, розрізненість зусиль, різноспрямованість та неналагодженість механізмів державно-приватного партнерства у вітчизняній економіці не дозволяє виявити весь його позитивний потенціал для вирішення завдань соціально-економічного розвитку.

Ключові слова: держава, бізнес, державно-приватне партнерство, державний та приватний сектори економіки.

Аннотация

В статье рассмотрена сущность и признаки государственно-частного партнерства, определены проблемы и его особенности в Украине. Установлено, что хаотичность, разрозненность усилий, разнонаправленность и неотлаженность механизмов государственно-частного партнерства в отечественной экономике не позволяет выявить весь его позитивный потенциал для решения задач социально-экономического развития.

Ключевые слова: государство, бизнес, государственно-частное партнерство, государственный и частный сектор экономики.

Annotation

In the article examines the essence and characteristics of public-private partnerships, identified problems and especially in Ukraine. Found that the randomness, fragmentation of efforts in different directions and not regulated public-private partnership in the domestic economy can not identify all its positive potential for solving social and economic development.

Key words: government, business, public-private partnership, public and private sector.